

Memòries d'un nen golut

Ignasi Riera

Ed. Proa

Barcelona, segona impressió, març del 2006

JESÚS A. VILA

Prolífic, brillant i punyent com n'hi ha pocs en el panorama literari català d'avui, l'escriptor Ignasi Riera, de tantes i tan estretes vinculacions amb la comarca, acaba de publicar el seu —fins ara— darrer llibre, d'una llista inacabable d'assaigs, novel·les i narracions, guardonats bona part d'ells amb una colla ingent de premis, d'aquells que per si sols acrediten a bastament la solvència creadora, l'enginy i la ploma àgil que sempre l'ha caracte-

ritzat. En aquesta ocasió les *Memòries d'un nen golut*, han servit per atorgar-li el Premi Roc Boronat 2005 per un llibre polièdric, carregat de tendreses, però també d'ironies desbordades i d'un distanciat intent de fer repàs d'algunes d'aquelles experiències viscudes que defineixen un personatge i que deixen, insospitadament, una certa petjada a les entranyes.

Certament el llibre és, com l'autor anuncia, un gaudeix desendregat d'impressions al voltant d'un estereotip vital que va néixer, però també es va anar fent, a l'entorn d'una manera d'entendre el món que passava per la recerca de la felicitat, personal i col·lectiva, i on l'estòmac i tots els sentits jugaven el mateix paper entusiasta que la voluntat política, l'ànim creador, l'empenta pedagògica i l'experiència religiosa, en un país saturat de con-

Ignasi Riera Memòries d'un nen golut

tradiccions, abatut de misèries i carregat d'esperances.

Per les pàgines d'aquestes falses memòries reals, bullen les confessions divertides "(de petit)... jo ja volia ser porc" (pàg. 25), al costat d'altres més intimistes i trascendents: "el nostre nen golut... es perd en el laberint d'un excés de paraules i d'una voluntat clara de supervivència" (pàg. 9), o bé: "com que al llarg del temps m'he especialitzat en l'art

rara de reciclar la ignorància... (pàg. 35)", o encara: "l'ombra de la insolvència, que havia de marcar l'itinerari de la meua vida adulta..." (pàg. 37). I es barregen, intermitentment, els records d'infantesa: "Les primeres pessetes que vaig aconseguir fent una feina... me les vaig gastar en olives..." (pàg. 24), "Com que ja era un nen en estat permanent de sobrepès" (pàg. 38), amb la memòria més recent: "Quan, el 1962, a Cornellà de Llobregat va tenir lloc la primera vaga obrera important..." (pàg. 40).

I, per donar a mitges testimoniatge de relacions intenses i d'una erudició ben cultivada, l'autor deixa que per les seves pàgines es passegin desenes de noms propis, propers o no tant, encara practicables o ja finits, de l'estil de l'Ernest Udina, el Vázquez Montalbán, l'Agustí Torelló

del cava, el Pep Salsetas, en Pere Tàpies, el Pere Ysas i la Carme Molinero, el Leopold Pomès i el Jaume Fàbrega, en Neruda, l'àvia Remei, en Ramon Comas i Madurell, els amos de Can Lluís i de ca L'Amàlia, el celler Gelida i Comidas Ortiz de la Satèl·lit, el Terenci i la seva mare, la Montserrat Roig, el Jaume Fuster, la Maria Antònia Oliver, el Guillem Frontera, el Víctor Canicio, L'Espinàs, el Papitu de la Llet del Piano, el nostre amic Jordi Morera, en Gabriel Ferraté, la M. Antònia Pelauzy, en Carner, Vicent Andrés Esteller, Pep Piera, Raimon, Serrat, l'Esther Sardans, l'Antonietta la cosidora, el Padre Lucía, en Goytisolo i uns quants més.

Memòries d'un nen golut és un calidoscopi de vivències i un repàs divertit i a estones crític, histriònic i sincer, un punt verborrèic però sempre lúcid, respecte d'algunes seriositats a les que ja hem perdut el respecte. Moltes pàgines són un revulsiu per l'ànima perquè arrenquen la riallada sense compassió: "L'infant golut va saber aviat —i això li va provocar un trauma que encara arrossega— que era possible pecar d'obra, sí, però també de paraula i àdhuc de pensament. Si li hem de fer cas, l'infant golut va perdre la innocència més pel camí del pensament i de la paraula que no pas de l'obra" (pàg 108). I d'altres, representen un motiu de circumspecta serenitat: "Què ha estat, al capdavant, aquest llibre sinó el conte de l'infant golut a la mort quotidiana, insolent, pesada com un telediar, en dia de massa pluja? (Pàg 137).

El llibre, tot i ser una peça reflexiva i amena, no seria el que és, —una sorprenent pessigada a la memòria personal i col·lectiva, ben propera d'altra banda—, si no fos per l'eclosió final en forma de segon capítol, que l'escriptor encapçala amb aquest joc de mans: "El mentider, si diu que diu la veritat, menteix o no?". Les 68 darreres pàgines són una intensa amanida de veritats camuflades, d'aquelles mil vegades pensades i mai dites del tot en veu alta, que impliquen l'autor però ens impliquen als lectors com a part activa de la seva pròpia història.

Tots els llibres de l'Ignasi Riera són un troç reconeixible de l'individu, bàsicament de l'escriptor, i en part de l'home carregat d'inquietuds i d'interès per la cosa pública que l'ha dut a suportar desenes de reunions —que ell odia amb la intensitat amb que l'avoriment colpeja— i a assaborir centenars d'intervencions orals de tot estil, sentit i condició— que ell estima amb la golofreria del

xerraire dissolut que és. Aquest és, a més, una espècie de sorneguera justificació marinada de nostàlgia on l'escriptor s'ha proposat dir algunes coses des del fetge: un lloc magnífic per sintetitzar sense pietat els greixos del seu animal preferit.

Els que el coneixen saben que l'Ignasi Riera —Nani pels propers— no ha defugit compromisos quan es tractava d'explicar, reflexionar i fer reflexionar, i ha acceptat estòicament les necessàries sessions on és obligat escoltar coses que interessin poc. La seva trajectòria humana és, doncs, una travesia de compromisos per la qual ha volgut transitar, però, ben calçat i sobretot amb la panxa plena. Ell sap que la seva autèntica corpulència no és cosa de sobrepesos sinó de fidelitats, de mantenir la dignitat al voltant d'algunes coses que ens fan interiorment més autèntics, si és que de veritat hi ha interiors.

La seva dimensió està assegurada no per l'ombra que deixa quan li toca el sol, sinó per la paraula impresa en els seus llibres i la paraula escoltada —i sentida— en les seves xerrades sovint sorprenents, ben trabades, prou agudes. És, el nostre autor, un grassonet de Gràcia trasplantat a l'extra-radi radical quan calia fer història, i ara exiliat a Madrid per la força centrípeta d'uns lligams, prou més sensibles i fins que la maroma de barco, però molt més resistents. I, malgrat tot, seguirà sent un autor de casa, de la petita casa del Llobregat.

No voldria acabar la ressenya sense incloure un darrer paràgraf magistral —la darrera delícia—, sobre els trànsfugues, que ens agermana com mai amb el noi blasonat de llànties dibuixat a portada: "En coneixia molts i li feien mal de cor. I més quan s'adonava que passats els primers mesos de benvinguda, els trànsfugues no se'ls estimava ningú, ni dels d'abans, ni dels d'ara. I que només els justificaven sempre per raons ideològiques, els qui aspiraven a imitar-los i a acabar també de trànsfugues. Alguns d'aquests trànsfugues, que s'havia fet sindicalista perquè no suportava això de treballar, es veia sovint amb l'exinfant i se li bevia el whisky, o deixava que l'exgolut el convidés a menjar bé, en restaurants no d'estrelles Michelin però si d'una certa anomenada."

Gran fabulador, aquest Riera, perquè és evident que el mentider, si és bon mentider, quan diu que diu la veritat, menteix del tot... encara que se li vegi el llautó.